

Wyrok z dnia 19 grudnia 1997 r.

I PKN 448/97

1. Pracodawcą dyrektora wojewódzkiego urzędu pracy jest ten urząd, a nie Krajowy Urząd Pracy.

2. Apelacja powoda od wyroku zasądającego na jego rzecz odszkodowanie na podstawie art. 45 § 2 KP zamiast żadanego przez niego przywrócenia do pracy, bez oddalenia powództwa o to żądanie, jako złożona od nieistniejącego orzeczenia, podlega odrzuceniu.

Przewodniczący SSN: Teresa Flemming-Kulesza (sprawozdawca), Sędziowie SN: Adam Józefowicz, Kazimierz Jaśkowski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 19 grudnia 1997 r. sprawy z powództwa Włodzimierza S. przeciwko Krajowemu Urzędowi Pracy w W. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji Rzecznika Praw Obywatelskich od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 20 marca 1997 r. [...]

o d d a ł kasację.

U z a s a d n i e

Włodzimierz S. pozywając Prezesa Krajowego Urzędu Pracy domagał się początkowo uznania za bezskuteczne wypowiedzenia umowy o pracę, a następnie - w związku z upływem okresu wypowiedzenia - przywrócenia do pracy.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa.

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Radomiu wyrokiem z 30 grudnia 1996 r. zasądził od Krajowego Urzędu Pracy w W. na rzecz Włodzimierza S. 1648 zł "tytułem odszkodowania z tytułu wadliwego rozwiązania stosunku pracy". Sąd ten ustalił, że powód został powołany początkowo na stanowisko zastępcy dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w R., a następnie (1 lipca 1995 r.) na stanowisko dyrektora tego

Urzędu. Z dniem 2 czerwca 1996 r. stosunek pracy łączący powoda z pozwanym zawarty na podstawie powołania został przekształcony w stosunek pracy na podstawie umowy o pracę na czas określony zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 2 lutego 1996 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 24, poz. 110). W dniu 1 sierpnia 1996 r. wręczono powodowi pismo zawierające wypowiedzenie umowy o pracę ze skutkiem na 30 września 1996 r. Jako przyczynę podano niewłaściwą politykę w podległych jednostkach, złe administrowanie urządzeniami pracy, skargi pracodawców, brak predyspozycji do zarządzania personelem. Przed dokonaniem wypowiedzenia Krajowy Urząd Pracy nie zawiadomił o tym Rady Gminy w B., której powód jest członkiem. Wojewódzki Urząd Pracy nadzoruje pracę dziewięciu rejonów. W trzech z nich uregulowana jest sprawa lokali urzędów rejonowych. W czasie pracy powoda uregulowano sprawę jednego lokalu a dwie dalsze są w trakcie załatwiania.

Nie wpłynęły żadne skargi na pracę powoda. Powód nie wykonał zalecenia Krajowego Urzędu Pracy, by wobec kierownika Rejonowego Urzędu Pracy w R. zastosować karę nagany.

Sąd Pracy uznał podane przez pracodawcę przyczyny wypowiedzenia za subiektywne, odnoszące się do cech osobowych powoda, mało konkretne i ocenne. Jednocześnie Sąd ten stwierdził, że dokonanie przez powoda wypowiedzenia umowy o pracę kierownikowi Rejonowego Urzędu Pracy w R. "było jak się wydaje nieco spóźnione, ale mieściło się to w granicach kompetencji powoda". Sąd nie uznał za uzasadnione twierdzeń pozwanego, jakoby powód nie wykazywał właściwej troski o sprawy lokalowe oraz nie współdziałał z organami samorządowymi i organizacjami społecznymi. Podobnie ocenił rzekomy brak predyspozycji do zarządzania personelem podnosząc, że predyspozycje powoda znane były pozwanemu przed powołaniem go na stanowisko dyrektora Urzędu. Zdaniem Sądu I instancji pozwany [...] nie wystąpił o zgodę na rozwiązanie stosunku pracy z powodem, co wyczerpuje dyspozycję art. 45 § 1 KP. Sąd orzekł o odszkodowaniu na podstawie art. 45 § 2 KP ponieważ powód jest w wieku emerytalnym, ma zabezpieczone środki utrzymania, a stanowisko dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy było obsadzone jeszcze przed wydaniem wyroku. "Przywrócenie powoda na to stanowisko mogłoby spowodować zakłócenia w funkcjonowaniu tak ważnego dla społeczeństwa urzędu".

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie wyrokiem z dnia 20 marca 1997 r. oddalił apelację powoda od omówionego wyroku. Sąd ten stwierdził, iż z niewadliwych ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że wypowiedzenie umowy o pracę było nieuzasadnione oraz dokonane zostało z naruszeniem prawa. Oceniając, czy przywrócenie do pracy powoda było niezasadne lub niecelowe Sąd II instancji podniósł, że stanowisko jakie zajmował powód wymaga nie tylko wysokich kwalifikacji zawodowych, ale również szybkości działania w podejmowaniu skutecznych i bezzwłocznych decyzji, w tym również personalnych w stosunku do podległych pracowników. Zdaniem Sądu Wojewódzkiego brak wcześniejszego skutecznego działania w stosunku do uchybień w pracy Kierownika Rejonowego Urzędu Pracy w R. może świadczyć o opieszałości. Notatki prasowe na temat nieprawidłowości pracy kierownika Rejonowego Urzędu Pracy w R. nie mogą stanowić dowodu, jednakże dotarły do publicznej wiadomości i mogły przyczynić się do obniżenia prestiżu Urzędu. Brak szybkości działania nawet przy wysokich kwalifikacjach zawodowych powoda i jego dobrej woli, nie daje podstaw do przyjęcia, że praca w przyszłości będzie przebiegała bezkolizyjnie. Sąd Wojewódzki uznał za uzasadnione zasądzenie odszkodowania na podstawie art. 45 § 2 KP, podnosząc jednakże, że powód nie jest w wieku emerytalnym w rozumieniu powszechnie obowiązujących przepisów, a nabył uprawnienia do wcześniejszej emerytury z racji wykonywania zawodu nauczyciela. Sąd podniósł również, że nie ma żadnych dowodów świadczących o tym, że wypowiedzenie łączyło się ze sprawowaniem przez powoda funkcji w organach samorządowych.

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł kasację od omówionego wyroku na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 43, poz. 189). W kasacji zarzucił naruszenie prawa materialnego - art. 45 § 2 Kodeksu pracy poprzez niewłaściwe jego zastosowanie oraz przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie oraz poprzedzającego go wyroku Sądu

Rejonowego-Sądu Pracy w Radomiu z dnia 30 grudnia 1996 r. i przekazanie sprawy [...] do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu kasacji podniesiono, że Sąd Wojewódzki dokonał samodzielnej i odrębnej oceny faktów, zdarzeń i okoliczności uznanych za przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę, uznając między innymi, że brak skutecznego działania w stosunku do uchyleń Kierownika Rejonowego Urzędu Pracy w R. może świadczyć o opieszałości oraz że notatki prasowe na temat nieprawidłowości pracy mogły przyczynić się do obniżenia prestiżu Urzędu. Dokonując tych odrębnych ustaleń i ocen Sąd Wojewódzki - zdaniem wnoszącego kasację - dopuścił się naruszenia art. 382 KPC ustanawiającego zasadę, że Sąd Apelacyjny orzeka na podstawie materiału zebranego w I instancji, a zatem jest związany ustaleniami sądu I instancji, o ile nie są one sprzeczne z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego lub gdy sam nie przeprowadził postępowania dowodowego, uzupełniającego ustalenia tego sądu.

Sąd Wojewódzki - zdaniem wnoszącego kasację - nie uzasadnił istnienia przesłanek z art. 45 § 2 KP. Jednostkowy przypadek podjęcia jednej, określonej decyzji z pewną zwłoką nie daje żadnych podstaw do uogólnień zawartych w uzasadnieniu wyroku tego Sądu. Rzecznik Praw Obywatelskich podniósł też, że wyjątek polegający na możliwości nieuwzględnienia przez sąd pracy żądania pracownika uznania wypowiedzenia za bezskuteczne lub przywrócenia do pracy i orzeczenia w to miejsce odszkodowania wynikający z art. 45 § 2 KP został wyłączony przez § 3 odnoszący się, między innymi, do pracowników, o których mowa w przepisach szczególnych dotyczących ochrony pracowników przed wypowiedzeniem lub rozwiązaniem umowy o pracę, a więc również w odniesieniu do powoda, co w praktyce oznacza powrót do zasady ogólnej z art. 45 § 1 KP, a mianowicie, że wybór roszczenia należy do pracownika i że jego wola w tym względzie musi być respektowana przez sąd. Fakt obsadzenia stanowiska dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy przez inną osobę nie może również stanowić usprawiedliwienia zasądzenia odszkodowania zamiast przywrócenia do pracy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie może zostać uwzględniona. Istotną przeszkodą do uwzględnienia

kasacji jest zakaz reformationis in peius z art. 384 KPC stosowanego odpowiednio na podstawie art. 393¹⁹ KPC. Zaskarżonym wyrokiem oddalono apelację powoda od wyroku zasądającego na jego rzecz odszkodowanie, którym nie oddalono powództwa w żadnej części. Apelacja winna zatem ulec odrzuceniu, gdyż nie było orzeczenia, które mogłoby zostać zaskarżone przez powoda. Ponadto zasądzono odszkodowanie od podmiotu, który nie był pracodawcą powoda w rozumieniu art. 3 KP i od którego nie mógł on domagać się przywrócenia do pracy. Pracodawcą powoda był Wojewódzki Urząd Pracy w R., a nie Krajowy Urząd Pracy. Przeniesienie na inny szczebel pewnych uprawnień pracodawcy (nawiązania i rozwiązania stosunku pracy), nie powoduje zmiany pracodawcy. Powód jako dyrektor Urzędu pozostawał jego pracownikiem. Analogiczne stanowisko było już prezentowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego, np. w sprawie dotyczącej okręgowych inspektoratów pracy (uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 24 listopada 1992 r. - I PZP 59/92 - OSNCP 1993 z. 4 poz. 49), sędziów sądu rejonowego (uchwała z dnia 23 lipca 1993 r. - I PZP 30/93 - OSNCP 1994 z. 6 poz. 123) oraz prezesa sądu rejonowego (wyrok z dnia 19 września 1996 r. I PKN 101/95 - OSNAPiUS 1997 nr 7 poz. 112). Nie jest zatem możliwe uwzględnienie kasacji i zawartego w niej wniosku o uchylenie orzeczenia, gdyż prowadziłoby to do konieczności odrzucenia apelacji, co uniemożliwiłoby jednocześnie wezwanie z urzędu do udziału w sprawie właściwego pozwanego.

Z tych wszystkich względów należało orzec jak w sentencji na mocy art. 393¹² KPC.

=====